

POLISH SCIENCE JOURNAL

INTERNATIONAL SCIENCE JOURNAL

Issue 4(13)
Part 2

POLISH SCIENCE JOURNAL

ISSUE 4(13)
Part 2

INTERNATIONAL SCIENCE JOURNAL

WARSAW, POLAND
Wydawnictwo Naukowe "iScience"
2019

ISBN 978-83-949403-4-8

POLISH SCIENCE JOURNAL (ISSUE 13, 2019) - Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2019. Part 2 - 159 p.

Languages of publication: українська, русский, english, polski, беларуская, казахша, o'zbek, limba română, кыргыз тили, ჯუღრღუ

Science journal are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post-graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

ISBN 978-83-949403-4-8

© Sp. z o. o. "iScience", 2019
© Authors, 2019

TABLE OF CONTENTS

SECTION: ART STUDIES

Рублевська Наталія, Мацишина Зоя (Тернопіль, Україна) ПИСАНКАРСТВО ТА ЙОГО МІСЦЕ В МУЗЕЯХ ТЕРНОПОЛЯ.....	6
Семенова Анна Авенировна, Сухотеплова Альфия Фаритовна (Караганда, Казахстан) «УМНЫЙ ДОМ» КАК ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЙ ОБЪЕКТ УПРАВЛЕНИЯ...	14

SECTION: CULTURAL SCIENCE

Ялгашев Бунёд Махмудович (Ташкент, Узбекистан) ЁШЛАР МАЪНАВИЙ САЛОҲИЯТИНИ ОШИРИШДА САНЪАТНИНГ АҲАМИЯТИ.....	25

SECTION: HISTORY SCIENCE

Muxammadova Maxbuba Mo'minovna (Buxoro, O'zbekiston) NARSHAXIYNING "BUXORO TARIXI" ASARI VA NISORIYNING "MUZAKKIRI ANBOV" TAZKIRASIDA QADIMIY BUXORO SHAHRI TA'RIFI.....	29

SECTION: PEDAGOGY

Арипова Х. А. (Бухара, Узбекистан) КОММУНИКАЦИЯ КАК ЭЛЕМЕНТ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБЩЕНИЯ.....	33
Икромова Азиза Аминовна (Бухара, Узбекистан) ДИСКУССИЯ КАК МЕТОД РАЗВИТИЯ КУЛЬТУРЫ.....	39
Каримов Р. А. (Бухара, Узбекистан) ТЕКСТ ИСТОРИЧЕСКОГО КОММЕНТИРОВАНИЯ КАК РЕЗУЛЬТАТ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ИНТЕРПРЕТАЦИИ.....	43
Шарипов С. С. (Бухара, Узбекистан) ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ДИСКУРСА.....	47
Toryanik Lyudmila (Kharkiv, Ukraine) VIRTUAL RESOURCES IN LEARNING ENGLISH UNDER THE INFLUENCE OF GLOBALIZATION.....	51
Xurramov B., Qarshiyev J. (Surxondaryo viloyati, Uzbekistan) O'QUVCHI YOSHLARGA TA'LIM –TARBIYA BERISH JARAYONIDA MASOFADAN O'QITISH TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH ASOSLARI.....	58
Баскова Вероника (Минск, Беларусь) ХОРЕОГРАФИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ УЧАЩИХСЯ В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА: ТВОРЧЕСКИЙ ПОДХОД.....	61
Қодиров Рахмон Каримович (Термиз, Ўзбекистон) ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА КОМПЕТЕНЦИЯВИЙ ЁНДАШУВЛАР ВА УНИНГ ЎҚУВ ЖАРАЁНИГА КИРИБ КЕЛИШ ТАРИХИ.....	69

SECTION: ART STUDIES

Рублевська Наталія, Мацишина Зоя
Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка
(Тернопіль, Україна)

ПИСАНКАРСТВО ТА ЙОГО МІСЦЕ В МУЗЕЯХ ТЕРНОПОЛЯ

Анотація. У статті висвітлено особливості писанкарства як виду декоративно-прикладного мистецтва, регіональні аспекти писанок різних областей України; досліджено твори майстрів писанкарства, виставки та інші мистецькі заходи в музеях Тернополя.

Ключові слова: писанка, музей, мистецтво народне, традиція, колорит, декоративно-прикладне мистецтво, орнамент.

Abstract. This article clarifies the peculiarities of Easter egg (Pysanka) art as a type of decorative and applied art, regional aspects of Easter eggs in various regions of Ukraine. The works of masters of Easter egg art, exhibitions and other art events in Ternopil museums have been analyzed.

Keywords: Easter egg (Pysanka), museum, art, decorative and applied art, tradition, coloring, ornament (décor).

Українське народне декоративне мистецтво – це величезний світ духовної і матеріальної спадщини етносу, набуток художніх ідей численних поколінь, дорогоцінна скарбниця, що живить сьогодні професійно-мистецьку творчість.

Як культурно-художній феномен, українська писанка містить у собі цілий комплекс свідчень своєї приналежності до давніх культурних пластів, пов'язана з визначними явищами віддалених епох. Наявність безсумнівних зв'язків із давнім віруванням, роздробленість декоративної системи, що містить цілий ряд орнаменталізованих язичницьких символів, наштовхують на думку що витоки мистецтва писанки лежать у художній творчості первісного суспільства, коли ця символіка сформувалась та закріпилась у свідомості [1].

Орнаментальне мистецтво як феномен художньої культури містить загальні уявлення людей, сприйняття буденності і визначається як таке, що є апріорним по відношенню до інших проявів художньої діяльності. В орнаменті відтворюються стислі до рівня «коду» форми – народні звичаї, традиції, уявлення про світ, його будову, його рух та сталість.

Національні особливості орнаментального мистецтва яскраво виражаються на прикладі української писанки, регіональні особливості якої виявляються в символічному забарвленні орнаментальних мотивів. Писанка є яскравим зразком збереження структури та форми орнаментальних мотивів за допомогою сформованих ритмічних та симетричних будов. Вона виявляє семантико-символічні ознаки світогляду прадавніх слов'ян [11].

До проблеми походження феномену писанкарства та особливостей виготовлення писанок зверталися багато дослідників, зокрема Н. Сумцов, О. Воропай, С. Бутник, Е. Біняшецький, М. Вовчок, О. Маркович, А. Семенов, М. Скорик. Наукові джерела розглядають генезу писанки, джерела, основні елементи орнаменталістики, символіку.

Наукові праці В. Мицика, О. Шестакової, Т. Кара-Васильєвої, М. Селівачова, Ю. Смолій, П. Сухого містять ґрунтовні історичні й мистецтвознавчі розвідки, в яких подано багатий матеріал з писанкарства. Розробки Л. Гребеншикової, О. Данилевич, З. Сташук, С. Дейсун, С. Стадник, А. Малиніної, та інших майстрів містять багатий матеріал для дослідження.

Питання генези української писанки є досить складним і досліджується й дотепер. Своїм корінням писанка сягає дохристиянських часів, коли на території України мешкали суспільства із землеробським способом господарювання. Про це свідчить знаковий код, орнамент писанок. Із прийняттям християнства почалося переосмислення релігійних звичаїв. Християнство не лише не знищило велику частину давніх звичаїв та обрядів солярного культу, але й дало їм нову християнську інтерпретацію [1].

З прийняттям християнства розмальоване яйце було включене до Великодніх обрядів церкви. За переказом, який відомий в Україні, писанки як символ Воскресіння Ісуса Христа з'явилися водночас з Його великою жертвою: коли було схоплено Ісуса, Матір Божа прийшла до Понтія Пілата з проханням віддати їй Сина. За звичаєм вона принесла за це у фартушку дари – 12 яєць – тобто те, що в Неї було. Пілат вагався, він боявся юдеїв. Нарешті він відповів: «Ні, я не віддам Його Тобі». З розпачу у Марії опустилися руки – і писанки покотилися по бруківці. Від цього на них з'явилися подряпини. Коли Матір Божа підбрала їх, то побачила в цьому знак Господній. Віднесла їх апостолам, учням Ісуса, промовивши: «Ось знак Господній, Він воскресне!». Великодні яйця символізують Воскресіння Господнє. Звідси їх споконвічні звеличення [18].

Найдавніша українська керамічна писанка, яку знайшли археологи, датується IX ст. після Р. Х. Загалом таких писанок при розкопках було знайдено близько 70 штук. Вони були дуже поширені в Київській Русі й мали характерний розпис, що виконувався особливою технікою. На загальному брунатному, зеленому, рідше жовтому тлі – сплетіння жовтих і зелених смуг, яке передавало «сосонку» — вічнозелену рослину, що стелиться по землі. Ці писанки виготовляли у великих містах, таких, як Київ, Чернігів, де існувало виробництво цегли і керамічної плитки [1; 11].

На території України писанкарство набуло найбільшого поширення за часів Київської Русі, в X–XIII ст. У XIX ст. писанкарство з різними технічними й регіональними художніми відмінами зустрічалося майже по всій території України. Найдавніші датовані писанки у колекції музею Львівського відділення Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН України походять із сіл Острів (1882 р., Львівщина), Слобідка (1891 р., Поділля) та ін. Своєрідні локальні відміни писанок зберігаються і на початку XX ст. Розрізняють писанки Подніпров'я, Слобожанщини, Полісся, Поділля, Покуття, Бойківщини, Лемківщини, Гуцульщини тощо [4].

У 20–30-х роках ХХ ст. видатними майстрами писанкарства були на Львівщині – І. Білянська, А. Боровець, Н. Михайлівська, на Гуцульщині – В. Бойчук, О. Мегединюк, М. Дубчак, А. Шкрібляк, К. Никифоряк та ін. [11].

Але у 20–30-х роках ХХ ст., у часи войовничо-атеїстичної пропаганди, писанки були зараховані до шкідливих культових атрибутів, а ті, хто їх виготовляв, заслуговували зневаги, висміювання, а пізніше – покарання. Виготовлення писанок припинилося у центральних та східних, а потім і західних областях, за винятком віддалених карпатських сіл [7].

У 60-х роках ХХ ст. у зв'язку з посиленням інтересу до народного мистецтва відновилося й писанкарство. Навесні, перед великодніми святами, у Вижниці, Косові та Коломиї народні майстри продавали писанки на ярмарках, сприяючи цим стихійному виникненню писанкарського промислу. Проте писанкарство не сягало далі Прикарпаття і відроджувалося дуже повільно, оскільки було майже повністю забуте і втрачене.

У 70-х роках писанки як твори народного мистецтва вже експонувалися на виставках. З'явилися приватні колекції писанок. Відновилося виготовлення писанок із дерева, відоме у ХVІІІ-ХІХ ст. У 80-х роках до писанкарства звертаються професійні художники, народні майстри старшого покоління. Щорічно організуються зарубіжні виставки писанок, у яких беруть участь майстри як з України, так і з української діаспори [1; 7].

Писанки в Україні відзначаються поліфункціональністю: обрядова, ігрова, декоративна тощо. Обрядова функція писанок пов'язана із першими днями Пасхи. Зі свячених писанок починали великодній обід, їх дарували на знак поваги, любові, з побажаннями добра [14].

За технікою виконання писанок виділяють воскову, а також інші прийоми декорування: крашанки, дряпанки, мальовки, різьбянки тощо. Класифікація та аналіз найбільш поширених символів й знаків, що використовуються в орнаментальних мотивах української народної писанки, дозволяє визначити кожен регіон за поширеними кольорами, елементами та знаками, мотивами писанкових орнаментів, відповідно до загальної стилістики. Регіональні відмінності проявляються в кольорових сполученнях або в домінуванні конкретних кольорів, в деталізації форм та композицій та в розподілі поверхні писанки на окремі композиційні блоки. Окрім того, регіональні відмінності, що притаманні писанці, проявляються і в поширенні знаків та символів, виключному використанню їх лише в окремих регіонах [1; 3].

Всі регіони України відрізняються один від одного історичними, природними умовами: клімат, тектоніка навколишнього середовища, рослинний і тваринний світ – все це впливає на образне мислення людини, відбиваючись в створених ним художніх пошуках.

Придніпров'я застосує чорний, темно-вишневе, червоне, іноді зелений фон з чотиридольному і восьмидольним розмежуванням поля або поділом типу бочки. Квіти завжди зображували розгорнутими і вони мали біле, жовте і червоне забарвлення. Писанки на Сокальщині мають рослинний орнамент на чорному або червоному тлі. Рідкісні писанки з темно-бузковим та зеленим фоном. Часто на темно-коричневу яйце наносять червоний - багатий коричнево-червоний відтінок червоного. На Полтавщині композицію писанки збагачують фігурами людей і тварин. [8; 10].

Розпис Карпатського краю (Гуцульщини, Буковини, Покуття, Лемківщини, Бойківщини) відомий на весь світ своїм мініатюрним малюнком, ніжним золотисто-оранжевим колоритом композиційного рішення писанок. На Лемківщині поширеними були одно- і двоколірні писанки: червоні, жовті, помаранчеві, зелені, блакитні і білі (чорний колір майже не зустрічався). На великодніх писанках лемки зображували сонце, зірки, хрести і троянд. Писанки Гуцульщини вважалися найбільш інформативних - на них можна було прочитати цілу історію про життя людини. Спочатку гуцульські писанки мали оранжеве забарвлення, пізніше на них з'явилися й інші кольори: блакитний, червоний, рожевий і фіолетовий. Серед візерунків зустрічаються хрест (символ Бога), трикутник (подружня пара), драбинка (символ прагнення до вищого), дерево (дерево життя, дерево роду), а також тварини і рослинні мотиви: дубові листочки (сила), колоски (достаток, хороший урожай), пташки. Гуцульські писанки відрізняються тонкістю, ніжністю та мініатюрністю. [10; 20].

Писанки села Замагорів Верховинського району на Івано-Франківщині відрізняються неповторною самобутністю і древньою символікою орнаментальних мотивів, а саме: часто зооморфні, орнітоморфні, антропоморфні зображення, нерідко зустрічаються зображення сакрального змісту, але найбільшою привабливістю зачаровують сюжетні жанрові мотиви, в яких відтворено різні сценки з життя і побуту горян. На Поділлі поширені писанки темних кольорів: чорного, фіолетового і коричневого. Візерунки також мають неясравий забарвлення: чорного, червоного і білого кольору (іноді зустрічається жовтий і зелений). Серед орнаментів геометричні, рослинні і тваринні мотиви: дубове листя, курячі лапки, черепашки тощо. На писанках-подарунках малювати візерунки-побажання. Наприклад, для дітей зображували квіти і метеликів, для хліборобів - колоски, як символ доброго врожаю. Писанки Поділля схожі з орнаментальним вирішенням подільської вишивки, становить окрему групу серед української вишивки, відрізняючись і колористическими і формотворними характеристиками [13; 20].

Писанки на Сокальщині характерні рослинними орнаментом, основні мотиви якого «гачкових хрест», «трійок», «грати», «сонечка» і «зірки». Геометричний орнамент писанок цього регіону України має подрібнений і багато деталізований характер [10].

Орнаментальне забарвлення писанки з Лемківщини відрізняються від інших особливим розкладом, яке виконується в воскової техніці, але замість писака використовується кисть, або паличку з трикутним носиком. Тому візерунки на лемківській писанки як розписані пензлем [9].

Основна характерна риса орнаментального розпису писанок Яворівщини – це поєднання рослинних і геометричних мотивів. Написані рослинні елементи «дубове листя», «ялинові гілочки» підпорядковуються суворій симетрії першого і другого порядку [10].

Писанки Львівщини характеризуються дрібним, деталізованим малюнком. Умовно, можна систематизувати писанки Львівщини за такими типами: геометричні (найчастіше зображуються «трикутники»), солярні («зірки» і «свастья») і рослинні (численні «вазони» і розсипані композиції з квітів без чіткого розподілу поверхні на конкретні частини), зустрічаються зображення

птахів. На писанках Львівщини зустрічаються також символи «води» і символи «хреста», які більше притаманні Івано-Франківської [20].

Писанки на Волині відрізняються частим використанням червоного і зеленого кольору для забарвлення фону, білими і жовтими основними лініями розпису. Характерною ознакою писанок на Волині можна вважати типове розподіл загальної площі на дві половини, з подальшим хрестоподібним малюнком з 4-кратною симетрією [17].

Орнаментальне забарвлення писанок Житомирщини відрізняється найпоширенішими рослинними мотивами із дзеркальною симетрією; поширені орнаменти зі стилізованими «дзвіночками», «тюльпанами», «трояндами». Часто використовується поділ навпіл, а потім на чотири частини. Малюнок писанки Рівненської відрізняється композиційною невірешеністю, розподіл поверхні яйця складний, нечіткий. Присутні як геометричні, так і рослинні мотиви [6].

Хмельницька і Вінницька область відрізняються від інших регіонів великими і яскравими малюнками орнаментів, які перебувають в більшій мірі з геометричних мотивів, іноді з додаванням рослинних елементів. [10]. Серед писанок Черкаської виділяються писанки, виконані технікою «воскового письма»; як символ нового життя виразно читається мотив сходу сонця. Чернівецька область характеризується рослинними і геометричними типами орнаментів, об'єднуються в єдину композицію, маючи типові для цього регіону рослинні назви «дубове листя», «сосна з листочками» і т.п. Часто зустрічається мотив хвилястою лінії і «спіральки» [10].

На Тернопільщині вражають красою коричневі, червоно-білі, темно-червоні писанки з с. Присівці і м. Зборів, розписані «хвилями», «сосонками», «безконечником», стилізованими розетками, Багатопелюсткова квітами. Київщина відрізняється від інших регіонів яскравими і красивими малюнками, де панують в більшості рослинні і солярні мотиви: численні «зірки», «квітки», «троянди», «вазони», «тюльпани» [12].

Писанки на Полтавщині виділяються ніжними орнаментами, з ретельно підібраним і красивим рослинним малюнком. Геометричні мотиви майже не зустрічаються.

Писанки Сумщини відрізняються графічністю, схожа на графіку Тернопільщини, але більш світлої завдяки використанню відкритого червоного кольору. Курська характерна дуже дрібним орнаментом, з численним дрібним декором, і досить типовою колоритом.

Малюнок чернігівських писанок чіткий. За характером орнаментальних мотивів і стилем виконання писанки Чернігівщини мають багато спільного з розписами будинків, скринь, посуду, композиціями на кахлі, народними вишивками і тканинами [10; 11].

Харківські писанки мають темне забарвлення: чорний, темно-червоний або зелений кольори. Орнаменти спокійних кольорів: коричневого, жовтого, білого. Найпоширеніші символи: дубові листочки, тюльпани, троянди, зірки [2; 20].

Південь України характерний контрастними яскравими квітами, з великим, але композиційно вірним малюнком і, в загальному, малою кількістю

деталей. Часто зустрічаються геометричні орнаменти з додаванням рослинних елементів [10].

У Тернопільському обласному краєзнавчому музеї колекція писанок є однією з багато чисельних близько 2 тисяч. Вона охоплює твори майстрів з м.Тернополя – Лесі та Юрія Цікалів, м. Підгайці – Ольга Букавин, м.Бучач – Сиепан Самбрат, м. Бережана – Марина Гарапюк та інші. У фондах музею зберігаються як традиційні писанки, розписані у восковій техніці, так і дряпанки, мальованки, крапанки, крашанки тощо, які на яких спостерігати регіональні особливості колориту, символіки, орнаментики усієї України [19].

Серед творів декоративно-прикладного мистецтва у фондах Тернопільського обласного художнього музею важливе місце належить писанкам. Музейна колекція налічує більше 160 Великодніх писанок, які виконані у різних техніках, а саме: традиційні воскові, дряпанки, крапанки, мальованки, різанки, пилянки тощо.

У фондах художнього музею представлені роботи Крамара Ростислава (м.Тернопіль) – дряпанка (1995) (подарована автором у 1997р.); Савенко Наталії (м.Копичинці, Гусятинського р-ну, Тернопільської обл.) – більше 15 писанок, виконані у традиційній восковій техніці, подаровані у 1997, 1999 рр. (серед них «Зірчаста» (1998), «Безконечник із зірками» (1998), «Метелики» (1999) та ін.); Семців-Бабій Стефанії (м.Теребовля, Тернопільської обл.) - більше 20 мальованок та дряпанок («Баранці», «Циганські дороги», «Колосся і зерно» зберігаються у музеї подаровані у 1999, 2000рр.); тернополян Цікало Лесі та Юрія представлено більше 120 писанок регіональних та авторських, подаровані у 1993, 1998 рр. та інших майстрів [5].

У музеях Тернополя традиційно проводять виставки до Великодня, де представляють твори як з фондів музеїв, так і презентують свої писанки майстри як Тернополя, так і інших областей України. Під час них проводяться майстер-класи з писанкарства у різних техніках та способах декорування. Одночасно наукові працівники читають у Великодні дні лекції про мистецтво писанки, під час яких вони повідомляють про традиції українського народу пов'язані з писанкою, про техніки їх написання та ознайомлюють з творчістю майстрів-писанкарів. На виставках також представляють, Великодні листівки, графічні композиції Володимира Окрутного з Тернополя – «Хресну дорогу» (14 стай) та інші твори декоративно-прикладного мистецтва, зокрема вишивку.

Так, першою в Тернопільському обласному художньому музеї була виставка, відкрита 16 квітня 1992р., привезена зі Львова – приватна збірка Івана Гречка, громадського діяча і колекціонера, де було представлено 120 писанок та 170 листівок. Наступного, 1993, року свої твори презентували Леся та Юрій Цікали з Тернополя, а саме 332 експонати. Регіональні писанки подружжя відтворюють писанки Київщини, Полтавщини, Одещини, Волині, Закарпаття, Покуття, Лемківщини та інші. На їх творах можна побачити усю різноманітність колориту, орнаментики писанок всієї України. У 1994 році свої писанки експонували 28 писанкарів із 12 районів Тернопільщини, де було дано огляду 475 експонатів, а у 1998 році Наталія Савенко презентувала 97 писанок у Тернопільському обласному художньому музеї. Експонування писанок з фондів музею може також відбуватися або самостійно (1995, 1996, 1997 та інші роки) або долучатися до авторських виставок [16].

Писанки – одна з цікавих сторінок народного декоративного мистецтва України, яку потрібно по-новому відкривати, вивчати та популяризувати. Завдяки майстрам писанкарства відновлюється, зберігається та передається ця традиція наступним поколінням. Важливу роль у цьому також займають і музеї.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів: Світ, 1993. – 272 с.
2. Біняшевський Е. Українські писанки: альбом / [вст. стаття, акварелі та упоряд. Ераста Біняшевського] – К.: Мистецтво, 1968. – 96 с.
3. Вах І. С. До історії дослідження географії народних художніх промислів на Гуцульщині // Історія української географії: Всеукр. наук.–теор. часопис. – Вип. 12. – Тернопіль: Підручники та посібники, 2005. – С. 66-69.
4. Вах І. С. Територіальні особливості розвитку й поширення народних художніх промислів: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. геогр. наук: спец. 11.00.02 «Економічна та соціальна географія». – Чернівці, 2010. – 20 с.
5. Графіка. Декоративно-прикладне мистецтво. Каталог музейної збірки. Частина II. / Упорядники: О. М. Войтович, С. М. Бошко, О. Р.Ваврик, І. М. Дуда, О. В. Мацьків, К. Ю. Собкович; За ред. І. М. Дуди. – Тернопіль: Астон, 2008. – 144с.
6. Іллінський В. М. Українська писанка. – Хмельницький: ХПУ, 1992. – 15 с.
7. Колесник Н. Є, Пантус Н. Ф. Писанкарство: історія, досвід, техніка та методика виконання. – Житомир: Ельбрус, 2004. – 80 с.
8. Королюк Т. М. Писанкарство в Україні: з'ясування особливостей розвитку писанок у різних регіонах України // Мистецтво в школі. - 2010. - №3. - С. 23-27.
9. Корпусова В. Нотатки до генези писанок // Чумацький шлях. - 2005. - № 2. - С. 18-22.
10. Лоліна Н. А. Регіональні особливості символів та знаків української народної писанки// Вісник ХДАДМ. – 2011. - №2. – С. 119-123.
11. Манько В. Українська народна писанка: моногр. – Львів: Свічачо, 2005. – 80 с.
12. Малиніна А. О., Малиніна І. О., Гріднєва О. Ю. Великодній сувенір. Українська народна писанка. – Харків: "Скорпіон", 2005. – 415 с.
13. Сеньків І. Гуцульська спадщина: праця з життя і творчості гуцулів. – К.: Українознавство, 1995. – 512 с.
14. Скорик М. М. З джерел писанкового орнаменту // Народна творчість та етнографія.-1988.- №4. - С.76
15. Соломченко О. Г. Писанки Українських Карпат. – Ужгород: Карпати, 2004. – 240 с.
16. Тернопільський обласний художній музей. 1991-2011. / Упорядники І. М. Дуда, О. Р. Ваврик, С. М. Божко, О. В. Мацьків; За ред.. І. М. Дуди. – Тернопіль: Астон, 2011. – 68 с.

17. Ткаченко В. Писанкарство в Україні: історіографія // Народна творчість та етнографія. - 2005. – № 2. - С. 92-97.
18. Українське народознавство: навч. посіб. / за ред. Павлюка С.П. – 2-е видання, перероблене і доповнене. – К.: Мистецтво, 2004. – 402 с.
19. Фонди Тернопільського обласного краєзнавчого та художнього музеїв.
20. 26 варіацій писанок, або Регіональні особливості українського писанкарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://etnoxata.com.ua/statti/traditsiji/regionalni-osoblivosti-ukrajinskogo-pisankarstva/>

POLISH SCIENCE JOURNAL

Executive Editor-in-Chief: PhD Oleh M. Vodiany

ISSUE 4(13)
Part 2

Founder: “iScience” Sp. z o. o.,
NIP 5272815428

Subscribe to print 26/04/2019. Format 60×90/16.
Edition of 100 copies.

Printed by “iScience” Sp. z o. o.
Warsaw, Poland
08-444, str. Grzybowska, 87
info@sciencecentrum.pl, <https://sciencecentrum.pl>

ISBN 978-83-949403-3-1

9 788394 940331